

แนวทางการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4

The Guidelines for the Academic Administrative Innovation of School Administrators Based on the Four Bases for Success

วรวิทย์ หงษ์ไทย¹

วิรัช จงอยู่สุข², วรกฤต เกื่อนช้าง³, สมภพ เจริญนท⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตขุนสรสวรรค์ จังหวัดชัยนาท 2) เพื่อหาแนวทางการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตขุนสรสวรรค์ จังหวัดชัยนาท โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างได้แก่ครู จำนวน 153 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม และเก็บข้อมูลจากผู้จากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความเชื่อมั่น 0.978 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 สภาพการนำนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการมาใช้ในสถานศึกษา สูงสุด 3 ลำดับได้แก่การบริหารตามแนว Tip Co, การบริหารแบบวงจรเดมิ่ง, PDCA และการบริหารโดยใช้ภาคีเครือข่าย ด้านที่ 2 ความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ การบริหารตามแบบ CIPP Model ของสต๊อฟเฟิล, การบริหารแบบพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารแบบเครือข่ายครู 3) ความเหมาะสมในการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการการสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่การบริหารแบบโครงการ, การบริหารแบบระบบสำนักงานอัตโนมัติ , การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. แนวทางในการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ นวัตกรรมการบริหารตามแนว Tip Co, การบริหารตามแบบ CIPP Model ของสต๊อฟเฟิล และการบริหารแบบโครงการ สรุปได้ดังนี้ **ฉันทะ** (Plan- P) สถานศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ ถึงผลได้ผลเสียจากการ SWOT มีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์การวางแผนทำโครงการเพื่อพัฒนางานวิชาการ ร่วมคิด ร่วมทำให้ความเคารพซึ่งกันและกันทำงานเป็นทีมอย่างเต็มกำลังความสามารถ **วิริยะ** (Do -D) สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนอย่างเป็นระบบ โดยการรับฟังความคิดเห็นของคณะทำงานครูทุกคนร่วมกันทำอย่างสมัครใจ เพื่อให้

¹ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

² ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิประจำหลักสูตร มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ,E-mail: worawithongthai@gmail.com

⁴ อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

เกิดประสิทธิภัพสูงสุคัในองคักร จิตตะ (Check-C) ปฏิบัตัเสร็จสิ้นโครงการตามแผนมีการแตงตั้ง คณะกรรมการนิเทศ และประเมินผล อยางเป็นระบบเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมนิเทศและประเมินผลให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน วิม้งสา (Action-A) : สถานศึกษาาร่วมกันภาคภูมิใจในผลของการปฏิบัติงาน และประชุมเพื่อปรับปรุงแก้ไขผลการประเมินที่อยู่ในระบับปรับปรุงเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนและมีการพัฒนางานวิชาการอยางต่อเนื่องและยั้งยืนต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางการใช้วัตกรรมการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสม, หลักอิทธิบาท 4

Abstract

The dissertation entitled “The Guidelines for the Academic Administrative Innovation of School Administrators Based on the Four Bases for Success” consisted of two objectives: 1) to study the conditions of the academic administrative innovation of the administrators of secondary schools under Khunsawan consortium, Chai Nat province; and 2) to find the guidelines for the academic administrative innovation that are suitable for the administrators of secondary schools under Khunsawan consortium, Chai Nat province according to the Four Bases for Success. A sample was selected from 153 teachers. The research instruments consisted of questionnaires. The data that was collected from experts had a level of 0.978 reliability. The statistics used were frequency, percentage, average and standard deviation (S.D.)

From the study, it was found as follows:

1) The conditions of the academic administrative innovation of the school administrators included three aspects as follows: 1.1) the condition of applying the academic administrative innovation in schools consisting of the first three highest levels, namely, the administrative innovation according to Tip Co method, the PDCA management method by Deming, and the administration based on the network partners; 1.2) the satisfaction from the academic administrative innovation in schools consisting of the first three highest level, namely, the administration according to CIPP Model by Daniel Stufflebeam, the administration for developing distance learning quality through information technology, and the administration based on the teacher networks; and 1.3) the suitability of academic administrative innovation in schools consisting of the first three highest levels, namely, the project-based administration, the administration based on the office automation systems, and school-based administration.

2) The guidelines for the academic administrative innovation of school administrators based on the Four Bases for Success found that the administrative innovation based on Tip Co method, the administration according to CIPP Model by Daniel Stufflebeam, and project-based administration can be summarized as follows: 2.1) *Chanda* or *Aspiration* by Planning (P) and studying the SWOT analysis of schools as well as specifying

vision and strategy for project planning in order to develop the academic works by respecting each other and working together as a team to the best of ability; 2.2) *Viriya* or Effort by Doing (D) and implementing according to the plan systematically through listening to the opinions of the working groups and teachers. Everyone should also do together and voluntarily for achieving maximum efficiency in the organization; 2.3) *Citta* or Dedication by Checking (C) and implementing every project according to plan as well as the appointment of a committee for supervision and evaluation by allowing the stakeholders with the opportunity to take part in supervising and evaluating for unanimous results; and 2.4) *Vimamsā* or Investigation by Action (A). Schools together are proud of the results of the operations and arrange meetings to improve the evaluation results that are in the criteria to improve for the best benefit of the students as well as having the development in academic works consistently and sustainably.

Keyword: guidelines academic administrative innovation suitable, Four Bases for Success

บทนำ

ในปัจจุบันโลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น ความก้าวหน้าด้านวิทยาการ ความก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ดังนั้นในปัจจุบันเราต้องอาศัยความรู้ (Knowledge) มีทักษะ (Skills) มีการวิเคราะห์ (analysis) มีการสังเคราะห์ (Synthesis) และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ (Innovative) การพัฒนาประเทศการศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่ง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาไว้ โดยมุ่งจัดการศึกษาที่เป็นเลิศด้วยการทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ การเรียนการสอนมีคุณภาพ ห้องเรียนมีคุณภาพ และผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานสูงในระดับสากล แนวนโยบายและแนวปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นจะบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับโรงเรียนเพราะโรงเรียนเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติที่สำคัญที่สุดที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ⁵ ดังนั้นผู้นำหรือผู้บริหารสถานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันผู้บริหารต้องอาศัยทักษะการคิดที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์ หรือที่เรียกว่าทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking Skills) ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานและจำเป็นที่จะทำให้เกิดนวัตกรรมในการบริหารงานด้านต่างๆ ในสถานศึกษา ได้แก่ 1) วิชาการ 2) งบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของครูและบุคลากรทางการศึกษาช่วยขับเคลื่อน ในการจัดการศึกษานั้นต้องให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของบุคคลเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) ปี พ.ศ. 2562 ซึ่งการบริหารงานในโรงเรียนที่สำคัญที่สุดก็คือ การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความล้มเหลวในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ การบริหารงานวิชาการเป็น

⁵ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562, ราชกิจจานุเบกษา 119, 123.

งานที่มีความสำคัญยิ่ง เปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน โรงเรียนจะมีคุณภาพหรือด้อยคุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ ถ้างานวิชาการอ่อนงาทางด้านอื่นๆก็อ่อนตาม ดังนั้นการบริหารงานวิชาการและการจัดการศึกษาต้องยึดการพัฒนา ผู้บริหาร และครูต้องเรียนรู้และตนเองพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ แต่การพัฒนาต้องเน้นประสิทธิภาพที่เกิดกับองค์กร โดยมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ต้องใช้หลักธรรมที่จะให้การบริหารงานวิชาการบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพคือหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เพื่อบุคคลากรในสถานศึกษาเกิดความพึงพอใจในการทำงานได้เรียนรู้งานเกิดความภาคภูมิใจในสิ่งนั้นมีความเอาใจใส่ ฝักใฝ่ในสิ่งนั้นและมีเหตุผลและผลแห่งความสำเร็จเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ตามหลักอิทธิบาท 4 จะเกิดความรับผิดชอบในด้านความมีวินัยต่อการทำงาน มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นและมีจิตอาสา ต่อกิจกรรมส่วนตัวอันจะทำให้การบริหารจัดการในองค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตขุนสรสวรรค์ จังหวัดชัยนาท มีโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดจำนวน 7 โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนห้วยคตพิทยาคม โรงเรียนบุญนาค โรงเรียนเนินขามรัฐประชานุเคราะห์ โรงเรียนคุรุประชาสรรค์ โรงเรียนห้วยคตราชภัฏรังษฤกษ์ โรงเรียนห้วยกรดวิทยา โรงเรียนสรรพยาวิทยา เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษ จึงเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารยุคใหม่ที่จะต้องบริหารสถานศึกษาโดยใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการเพื่อเร่งรัดยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นผู้บริหารที่จะต้องเลือกวิธีการทำงานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยใช้ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking Skills) ของผู้บริหารสถานศึกษา และนำนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการมาประยุกต์ใช้กับหลักอิทธิบาท 4 ได้อย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนางานวิชาการต่อไป

จากที่มาและความสำคัญที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 สหวิทยาเขตขุนสรสวรรค์ จังหวัดชัยนาท เพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครูผู้สอน สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพการใช้นวัตกรรมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตขุนสรสวรรค์ จังหวัดชัยนาท

1.3.2 เพื่อหาแนวทางการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตขุนสรสวรรค์ จังหวัดชัยนาท

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงพรรณนา ซึ่งมีเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ได้กำหนดขอบเขตด้านต่างๆ ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ทำการศึกษวิเคราะห์เนื้อหาจากตำรา หนังสือ หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่อไปนี้

1. นวัตกรรมในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. หลักอิทธิบาท 4
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. บริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตขุนสรศักดิ์ จังหวัดชัยนาท
5. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

2. ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร ได้แก่ ครู ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชัยนาท จำนวน 325 คน และสุ่มจากเขตการศึกษาตามสัดส่วนออกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางคำนวณของ Krejcie & Morgan ได้จำนวน 153 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 รูป/คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

- สภาพการณ์ใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตขุนสรศักดิ์ จังหวัดชัยนาท

- แนวทางการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตขุนสรศักดิ์ จังหวัดชัยนาท

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตขุนสรศักดิ์ จังหวัดชัยนาท จำนวน 7 โรงเรียน

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มวิจัยตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน 2562 – มีนาคม 2563

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านการศึกษาสภาพการณ์ใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จากการศึกษาสภาพการณ์ใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการณ์นำนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการมาใช้ในสถานศึกษา

1.1 การบริหารตามแนว Tip Co ($\bar{X} = 4.52$, S.D.=.50)

1.2 การบริหารแบบวงจรเดมิ่ง PDCA ($\bar{X} = 4.35$, S.D.=.61)

1.3 การบริหารโดยใช้ภาคีเครือข่าย ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=.61)

2. ความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2.1 การบริหารตามแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิล ($\bar{X} = 4.41$, S.D.=0.67)

2.2 การบริหารแบบพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=.72)

2.3 การบริหารแบบเครือข่ายครู ($\bar{X} = 4.36$, S.D.=.75)

3. ความเหมาะสมในการใช้วัตกรรมการบริหารงานวิชาการ

3.1 การบริหารแบบโครงการ ($\bar{X} = 4.36$, S.D.=.74)3.2 การบริหารแบบระบบสำนักงานอัตโนมัติ ($\bar{X} = 4.35$, S.D.=.75)3.3 การบริหารแบบสถานศึกษาพอเพียง ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=.57)

2. แนวทางการใช้วัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 สรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ทั้งหมด 36 แนวทางดังนี้

1. การบริหารตามแนว Tip Co คือการบริหารงานแบบคณะบุคคลทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานมีหลักในการทำงานร่วมกันว่า “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาและร่วมกันภาคภูมิใจ” พัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัต มีเป้าหมายนักเรียนเป็นสำคัญมีวิธีการปฏิบัติด้วยการทำงานเป็นทีม, การบูรณาการ, การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายงาน และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงาน ได้ดังนี้

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : ผู้บริหาร ครู และมีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์การวางแผนทำโครงการเพื่อพัฒนางานวิชาการ ร่วมคิด ร่วมทำ ให้ความเคารพซึ่งกันและกันทำงานเป็นทีมอย่างเต็มกำลังความสามารถ

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนอย่างเป็นระบบโดยการรับฟังความคิดเห็นของคณะทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในองค์กร

จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : สถานศึกษาปฏิบัติเสร็จสิ้นโครงการตามแผนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ และประเมินผล อย่างเป็นระบบเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศและประเมินผล

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) : สถานศึกษาร่วมกันภาคภูมิใจในผลของการปฏิบัติงาน และประชุมเพื่อปรับปรุงแก้ไข ผลการประเมินที่อยู่ในระดับน้อยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องยั่งยืน

2. การบริหารแบบวงจรเดมมิง PDCA คือการบริหารงานวิชาการโดยการนำระบบการตรวจสอบ(คิวซี) มาประยุกต์ใช้ตามขั้นตอนทุกขั้นของวงจรเดมมิง ตั้งแต่ (1) มีการ วางแผนแก้ปัญหาร่วมกัน (2) มีการลงมือแก้ปัญหาตามแผนที่ วางไว้ร่วมกัน(3) มีการตรวจสอบหลังจากแก้ปัญหามาแล้ว ร่วมกันและ(4) มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางแก้ไข ปรับปรุง งาน ร่วมกัน

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : การจัดทำแผนเป็นการเตรียมการอย่างฉลาดรอบคอบในการปฏิบัติงาน เป็นการเตรียมการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน เกี่ยวข้องกับงาน และเกี่ยวข้องกับทรัพยากรต่าง ๆ ของหน่วยงาน มีการกำหนดปัญหาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในงานวิชาการ เช่น ผลคะแนน O-net ต่ำกว่าจังหวัด/ระดับเขตระดับ/ประเทศเพราะสาเหตุใด เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กร กรรมการนักเรียนได้วางแผนเสนอแนวทางร่วมกันอย่างเป็นระบบเต็มกำลังความสามารถ

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนอย่างเป็นระบบ เช่น การแก้ไขปัญหาคณะคะแนน O-net ต่ำกว่าจังหวัด/ระดับเขตระดับ/ประเทศ สถานศึกษามีการจัดทำโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต้องมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องคิดอยู่เสมอที่จะทำให้โรงเรียนของตนมีการพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพราะการที่ไม่พัฒนา

โรงเรียนหรืออยู่กับที่จะทำให้โรงเรียนของตัวเองล้ำหลัง ผลการประเมิน นิเทศ การสะท้อนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ออกมาเป็นอย่างไร ต้องยอมรับพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) : สถานศึกษาจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ จากการ SWOT ผลการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวโดยให้ครูทุกคน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาเหล่านั้น

3. การบริหารโดยการใช้ภาคีเครือข่าย คือการบริหารงานวิชาการแบบภาคีเครือข่ายเป็นการจัดกลุ่มของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามนโยบายของต้นสังกัดขึ้นในสถานศึกษาเป็นการรวมกันด้วยความสมัครใจเพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายร่วมคิดวางแผนร่วมทำร่วมประเมินผลร่วมแก้ไขปัญหาโดยมีความสัมพันธ์ มีความเสมอภาคและเรียนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : สถานศึกษารวมกันด้วยความสมัครใจ เห็นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ร่วมกันวางแผน SWOT ของแต่ละกลุ่มสาระเพื่อนำมาออกแบบการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางในการจัดการศึกษา การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ ได้อย่างเหมาะสม ยินดีรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน พร้อมปฏิบัติตามด้วยความจริงใจในการปฏิบัติงานช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานเพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนอย่างเป็นระบบ เช่นมีการจัดการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้มีส่วนร่วมในการคิดออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมสำหรับเด็กนักเรียนผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น ครูทุกคนร่วมกันทำอย่างสมัครใจ และมีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ และครูที่เป็นเครือข่ายตั้งใจฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือให้เกิดความชำนาญเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียน

จิตตะ (ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : ครูและบุคลากรทางการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของผู้เรียน มีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเอาใจใส่ไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่านในขณะที่ปฏิบัติงานใส่ใจใฝ่รู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิจทั้งในและนอกเวลางานตั้งใจแน่วแน่มุ่งมั่นคงต่องานนั้น

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) : ประชุมฝ่ายบริหารคณะกรรมการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อหาแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสรุป ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงผลจากดำเนินงานอย่างรอบคอบ พิจารณาใคร่ครวญหาจุดเด่นจุดด้อยในการปฏิบัติงานทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป และตรวจสอบข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลาพิจารณาแผนการปฏิบัติงานเพื่อสร้างระบบและขั้นตอนที่ชัดเจนคั่นคว่ำและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานตรวจสอบทดสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของงานวิชาการ

4. การบริหารตามแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิล คือ การนำหลักแบบ CIPP Model มาเป็นแบบติดตาม กระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อหาจุดที่พัฒนาต่อยอดและแก้ไข ปรับปรุงส่วนที่ยังมีปัญหาโดยเริ่มตั้งแต่วิเคราะห์สภาวะ แวดล้อมหรือบริบท วิเคราะห์ปัจจัยหรือทรัพยากร วิเคราะห์ กระบวนการดำเนินงานและวิเคราะห์ผลผลิตหรือผลลัพธ์ของ งานที่ปฏิบัติแต่ละภาระงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : สถานมีแนวทางที่ปรับปรุงกระบวนการทำงานของงานวิชาการที่ผ่านมาจากการ SWOT ให้เหมาะกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา หาจุดที่จะพัฒนาต่อยอดและแก้ไขปัญหาในงานวิชาการ เช่นการวัดและประเมินผลการศึกษาของครูผู้สอนมีไม่

หลากหลาย การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษายังไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องร่วมกันวางแผนแก้ไข ด้วยความสมัครใจ และจริงจังกับงานที่ปฏิบัติอยู่ ยินดีรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน พร้อมปฏิบัติตามด้วยความจริงใจในการปฏิบัติงานช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในหน่วยงาน และพัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่อยู่นิ่งเพื่อให้ผลงานนั้นได้สำเร็จ

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอจนกว่างานจะสำเร็จโดยปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปฏิบัติงานด้วยความเพียรแม้งานนั้นจะมีอุปสรรค ต้องมีความอดทนให้งานนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์

จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : สถานศึกษามีการนิเทศติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษามีการเอาใจใส่ไม่ปล่อยให้พ้นช่วงในขณะที่ปฏิบัติงาน ใส่ใจใฝ่รู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิจทั้งในและนอกเวลางานตั้งใจแน่วแน่มุ่งมั่นคงต้องงานหรือภารกิจไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จรับรู้ และรับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่โดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้งในองค์กร

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) : สถานศึกษาประชุมเชิงปฏิบัติการฝ่ายบริหาร และคณะกรรมการเพื่อหาแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความรอบคอบ พิจารณาหาจุดเด่นและจุดด้อยในการปฏิบัติงานทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางพัฒนางานวิชาการครั้งต่อไป มีการตรวจสอบข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลาพิจารณาแผนการปฏิบัติงานเพื่อสร้างระบบและขั้นตอนที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

5. การบริหารแบบพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance learning information technology) คือการวางแผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมการสอนที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาวิชาชีพ มีเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการและการใช้ผ่าน DLIT บนเครื่องมือทุกชนิดทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและใช้ประกอบการสอนนักเรียน พัฒนาผู้เรียน

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : สถานศึกษานำโดยผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดแนวทางให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในการเรียนผ่าน DLIT อย่างมีประสิทธิภาพไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ครูและบุคลากรมีความจริงจังกับงานที่ปฏิบัติอยู่ ยินดีรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน พร้อมปฏิบัติตามด้วยความจริงใจในการปฏิบัติงานช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในหน่วยงาน สมัครใจที่จะปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถ ไม่หวังผลตอบแทนยินดีรับผิดชอบ พร้อมให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมแก้ไขปัญหานั้นๆด้วยความเต็มใจเต็มกำลังความสามารถให้งานนั้นสำเร็จ

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : สถานศึกษาปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตัวผู้เรียนเอง ครูมีความใส่ใจเด็กนักเรียนจนกว่างานจะสำเร็จ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปฏิบัติงานด้วยความเพียร แม้งานนั้นจะมีอุปสรรคต้องอดทนและแก้ปัญหาเหล่านั้นด้วยปัญญา ตามวงจรคุณภาพ PDCA

จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา มีจิตตั้งมั่นแน่วแน่ มั่นคงต้องงาน หรือภารกิจไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) : สถานศึกษาประชุมคณะกรรมการ DLIT สรุบบัญญา และอุปสรรคร่วมกัน ในปฏิบัติงานทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางพัฒนางานวิชาการ มีการตรวจสอบข้อบกพร่องของการทำงานอยู่ตลอดเวลาพิจารณาแผนการปฏิบัติงานเพื่อสร้างระบบ และขั้นตอนที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร

6. การบริหารแบบเครือข่ายครู (Teacher Network) คือการบริหารของสถานศึกษาที่มีปัญหา ด้านการจัดการเรียนการสอน คล้ายคลึงกันใช้วิธีแก้ปัญหาดูด้วยการแลกเปลี่ยนหมุนเวียน ครูเพื่อช่วยสอน และหรือการหมุนเวียนผู้เรียน ตามความรู้ ความสามารถและความถนัดทางวิชาการของครูในแต่ละสถานศึกษา เช่น ครูที่จบตรงสาขาไปช่วยสอนสถานศึกษาที่ครู ขาดแคลนหรือไม่ตรงสาขา หมุนเวียนกันไป ตามระบบที่จัด

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : สถานศึกษาเครือข่ายครูร่วมกันกำหนดแนวทาง แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น (placation) ระดับความร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคลหรือ องค์กรในทางการศึกษากับ เครือข่ายในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามแนวทางที่วางไว้ร่วมกัน มีการยอมรับฟังความคิดเห็นต่างๆร่วมกัน ทางการศึกษาาร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้เครือข่ายให้ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในมุมมองของเครือข่าย โดยการตัดสินใจขึ้นอยู่กับกลุ่ม บุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษา

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : สถานศึกษาเครือข่ายปฏิบัติตาม ข้อตกลง และแผนที่วางไว้ เมื่อผู้นำเครือข่ายและครูเห็นความสำคัญ ประโยชน์ ร่วมกัน และตกลงเป็นการ เบื้องต้นที่จะร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆที่จะเกิดประโยชน์กับตัวผู้เรียนเอง ครูเครือข่ายมีความ มุ่งมั่นพัฒนากลุ่มให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : กลุ่มเครือข่ายมีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของเครือข่าย โดยเปิดโอกาสให้เครือข่ายให้ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในมุมมองของเครือข่าย เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) : กลุ่มเครือข่ายมีการนำผลการนิเทศ ประเมินผลมาสรุปหาจุดเด่นจุดด้อยในการดำเนินงาน หาแนวทางการปรับปรุง และการพัฒนากลุ่มเครือข่าย ต่อไป

7. การบริหารแบบโครงการ (Project management) คือวินัยกรรมการบริหารที่มีการ วางแผนงาน การจัดสรร ทรัพยากร และแผนปฏิบัติ อย่างมีระเบียบ ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ กระบวนการบริหาร และระดับการบริหารพื้นฐาน

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : สถานศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการเขียน โครงการเพื่อพัฒนางานวิชาการ ได้แก่ การจัดสรรทรัพยากร การจัดสรรบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เป้าหมายเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณต้องชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดกับองค์กร และมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมคิดร่วมทำ อย่างเต็มใจ เต็มกำลัง ความสามารถของตน

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนการ จัดทำโครงการต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีความมุ่งมั่นในการทำงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นบรรลุตาม วัตถุประสงค์

จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : สถานศึกษามีการกำหนด แนวทางในการดำเนินงานเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการ สรุบบและประเมินโครงการ มีการ

นิเทศติดตามโครงการจากคณะกรรมการ เปิดโอกาสนักเรียน ผู้ปกครอง ได้มีส่วนเสนอแนวทางการพัฒนาต่อไป

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) :สถานศึกษาประชุมเชิงปฏิบัติการหาจุดเด่นจุดด้อยของโครงการด้วยความรอบครอบ ศึกษาข้อมูลใหม่ๆ เพื่อนำพัฒนาโครงการต่อไป

8. การบริหารแบบระบบสำนักงานอัตโนมัติ (E-Office) คือการนำระบบสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation) หรือ E- Office ซึ่ง เป็นเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ ระบบ เครือข่าย มาใช้เป็นการสื่อกลางในการปฏิบัติงานภายใน สถานศึกษาตามภาระงานวิชาการและภาระงานจากต้นสังกัด สามารถติดต่อสื่อสารกับต้นทางได้อย่างง่ายและสะดวกทุกที่ใน การปฏิบัติงานได้อย่างทันถ่วงทัน

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : สถานศึกษาสำรวจอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ สำนักงาน ห้องเรียนปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษาให้มีความพร้อม ผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาหาแนวทางการใช้ประโยชน์จากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ e-office ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพิ่มกำลังความสามารถ รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เช่น ผู้อำนวยการนโยบายการสั่งงานผ่านระบบ e-office เพื่อเกิดความรวดเร็ว ลดการใช้กระดาษ นั้นหมายความว่าสถานศึกษาจะลดค่าใช้จ่ายลงไปได้มาก ต้องแจ้งแนวปฏิบัติให้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นต้น

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนการ จัดทำโครงการต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีความมุ่งมั่นในการทำงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ เช่น ผู้อำนวยการมีนโยบายสั่งงานผ่านระบบ e-office เพื่อเกิดความรวดเร็ว ลดกระดาษ ลดค่าใช้จ่ายขององค์กร ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องร่วมมือกันปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่น อดทนเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับสถานศึกษา

จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : สถานศึกษามีการแต่งตั้ง คณะกรรมการนิเทศ ตรวจสอบความพึงพอใจของบุคลากรเป็นระยะ สิ้นปีการศึกษามีการประเมินผล บุคลากรต้องมีจิตตั้งมั่นแน่วแน่ๆ มั่นคงต่องาน หรือภารกิจไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) : สถานศึกษามีการประชุมเชิงปฏิบัติ ตามแผน อย่างเป็นระบบ โดยการรับฟังความคิดเห็นของคณะทำงาน หากจุดเด่น จุดด้อย หาแนวทางใช้ ทรัพยากรให้คุ้มค่ามากที่สุด เพื่อพัฒนางานต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในองค์กร

9. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (Education suffice) คือการบริหารด้วยวิธีการให้อิสระ และคืนอำนาจการบริหาร การ ตัดสินใจ ให้สถานศึกษา ชุมชน และหลายฝ่ายทางด้าน การศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในแบบคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารได้ใช้อำนาจหน้าที่นั้นๆ ร่วมกับครู ผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชน โดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดหน้าที่ ความ รับผิดชอบ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความถนัดของแต่ละบุคคล และแต่ละบุคคลสามารถใช้อำนาจในการตัดสินใจได้อย่างเต็มที่

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : สถานศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ ถึงผลได้ผลเสีย จากการ SWOT วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และค่านิยม โดยการระดมความคิด รับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมความผูกพันของนักเรียน ตามความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประชุมผู้ปกครองนักเรียน การประชุม คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง เครือข่ายชุมชน สมาคม ศิษย์เก่า ตัวแทนนักเรียน พันธมิตร ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายโรงเรียน นโยบายกระทรวงฯ โดยยึด

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (วิสาขบูชา) พฤษภาคม-สิงหาคม 2563

หลักการดำเนินการตามกฎกระทรวง หลักเกณฑ์วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา มาเป็นกรอบในการวางแผนกลยุทธ์โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : สถานศึกษาปฏิบัติตามมติของชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ที่เสนอแนวทางการการปฏิบัติด้วยความสามัคคีโดยนำกลยุทธ์หลักของโรงเรียนมาจัดทำกรอบกลยุทธ์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัด ให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ มีความขยันอดทน ไม่ว่าการดำเนินงานจะมีปัญหา และอุปสรรคทุกภาคส่วนต้องใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

จิตตะ (ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : สถานศึกษามีการนิเทศติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลภายใต้กรอบความถูกต้องที่ได้วางแผนเอาไว้ มีจิตตั้งมั่นแน่วแน่ๆ มั่นคงต่องาน รั้งฟังความคิดเห็นและแก้ปัญหาาร่วมกัน

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) : สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนอย่างเป็นระบบ โดยการรับฟังความคิดเห็นของคณะทำงาน ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ให้ข้อเสนอแนะ และหาจุดเด่น จุดด้อย เพื่อนำมาพัฒนาางานต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและแนวทางการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตขุนสรรค์ จังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 สรุปได้ดังนี้ ดังนี้

5.2.1 สภาพการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาผลการวิจัยพบว่าสภาพการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการแบ่งเป็น 3 ด้านดังนี้

1. นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการบริหารมากที่สุดคือการบริหารตามแนว Tip Co ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางวิไล ปรีษากร ที่ค้นพบนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน 12 นวัตกรรมได้แก่ 1) นวัตกรรมแบบมีส่วนร่วมนวัตกรรม 2) การบริหารแบบสอนงาน 3) นวัตกรรมการสอนนักเรียนเป็นรายบุคคล 4) นวัตกรรมการบริหารตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษา 5) นวัตกรรมการบริหารแบบผสมผสาน 6) นวัตกรรมการใช้เทคโนโลยีกับการสื่อสาร 7) นวัตกรรมการบริหารโดยใช้ภาคีเครือข่าย 8) นวัตกรรมการบริหารแบบทีม 9) นวัตกรรมการบริหารแนว Tip Co 10) นวัตกรรมการบริหารแบบพัฒนาคุณภาพทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ 11) นวัตกรรมการบริหารแบบศูนย์การเรียนรู้คอมพิวเตอร์ 12) นวัตกรรมที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. ความพึงพอใจของครูในการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาผลการประเมินพึงพอใจมากที่สุดคือการบริหารตามแบบ CIPP Model ของสตีฟเฟิลซึ่งนวัตกรรมนี้ถือว่าเป็นนวัตกรรมที่มีคุณภาพในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกกิจกรรม ตัวการจัดโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งมีทั้งหมด 42 เขต สามารถใช้การบริหารตามแบบ CIPP Model ในการตรวจสอบคุณภาพของโครงการได้ทั้งนี้ทางหน่วยงานต้นสังกัดต้องมีการแต่งตั้งคณะทำงาน ติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ และยอมรับข้อบกพร่องในโครงการนั้นๆ เพื่อพัฒนาต่อไป

3. ความเหมาะสมในการใช้วัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาผู้ประเมินพึงพอใจมากที่สุดคือการบริหารแบบโครงการ เหมาะในการบริหารจัดการงานวิชาการ เพราะการทำงานทุกอย่างถ้ามีการวางแผนงาน การจัดสรรทรัพยากรใช้อย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร และมีแผนปฏิบัติอย่างมีระเบียบ ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ กระบวนการบริหาร การปฏิบัติงานก็จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และความสัมพันธ์ของคนในองค์กรก็จะมีความรักความสามัคคีกัน

2. แนวทางการใช้วัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4

อิทธิบาท 4 นั้นผู้วิจัยได้ศึกษาตามหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อจะใช้หลักและแนวคิดให้ประสบผลสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท ที่ได้ตรัสไว้ในพระไตรปิฎก เพื่อจะให้เป็นข้อปฏิบัติหรือเป็นแนวทางให้ประสบผลสำเร็จ การนำวัตกรรมการบริหารงานวิชาการใช้บูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 ให้งานสำเร็จตามเป้าหมายบูรณาการได้ดังนี้ **ฉันทะ** (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) **วิริยะ** (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) **จิตตะ** (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) **วิมังสา** (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A)

สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในวัตกรรมการบริหารงานวิชาการที่ผลการประเมินมากที่สุดในแต่ละด้าน ทั้งหมด 3 วัตกรรมการได้ดังนี้

1. การบริหารตามแนว Tip Co

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์การวางแผนทำโครงการเพื่อพัฒนางานวิชาการ ร่วมคิด ร่วมทำ ให้ความเคารพซึ่งกันและกันทำงานเป็นทีมอย่างเต็มกำลังความสามารถ

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนอย่างเป็นระบบ โดยการรับฟังความคิดเห็นของคณะทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดขององค์กร

จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : สถานศึกษาปฏิบัติเสร็จสิ้นโครงการตามแผนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ และประเมินผล อย่างเป็นระบบเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศและประเมินผล

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) : สถานศึกษาร่วมกันภาคภูมิใจในผลของการปฏิบัติงาน และประชุมเพื่อปรับปรุงแก้ไข ผลการประเมินที่อยู่ในระดับน้อยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องยั่งยืน

2. การบริหารตามแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิล

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : สถานมีแนวทางที่ปรับปรุงกระบวนการทำงานของงานวิชาการที่ผ่านมาจากการ SWOT ให้เหมาะกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา หากจุดที่จะพัฒนาต่อยอดและแก้ไขปัญหาในงานวิชาการ เช่นการวัดและประเมินผลการศึกษาของครูผู้สอนมีไม่หลากหลาย การใช้สื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการศึกษายังไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องร่วมกันวางแผนแก้ไข ด้วยความสมัครใจ และจริงจังกับงานที่ปฏิบัติอยู่ ยินดีรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน พร้อมปฏิบัติตามด้วยความจริงใจในการปฏิบัติงานช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในหน่วยงาน และพัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่อยู่นิ่งเพื่อให้ผลงานนั้นได้สำเร็จ

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอจนกว่างานจะสำเร็จโดยปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปฏิบัติงานด้วยความเพียรแม้งานนั้นจะมีอุปสรรค ต้องมีความอดทนให้งานนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์

จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : สถานศึกษามีการนิเทศติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษามีการเอาใจใส่ไม่ปล่อยให้ฟังชันในขณะที่ปฏิบัติงาน ใส่ใจใฝ่รู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิจทั้งในและนอกเวลางานตั้งใจแน่วแน่ๆ มีน้คงต้องงานหรือภารกิจไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จรับรู้ และรับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่โดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้งในองค์กร

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) : สถานศึกษาประชุมเชิงปฏิบัติการฝ่ายบริหาร และคณะกรรมการเพื่อหาแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความรอบคอบ พิจารณาหาจุดเด่นและจุดด้อยในการปฏิบัติงานทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางพัฒนางานวิชาการครั้งต่อไป มีการตรวจสอบข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลาพิจารณาแผนการปฏิบัติงานเพื่อสร้างระบบและขั้นตอนที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

3. การบริหารแบบโครงการ (Project management)

ฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) : สถานศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการเขียนโครงการเพื่อพัฒนางานวิชาการ ได้แก่ การจัดสรรทรัพยากร การจัดสรรบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เป้าหมายเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณต้องชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร และมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมคิดร่วมทำ อย่างเต็มที่ เติมกำลังความสามารถของตน

วิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) : สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนการจัดทำโครงการต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีความมุ่งมั่นในการทำงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์

จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) : สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการ สรุปและประเมินโครงการ มีการนิเทศติดตามโครงการจากคณะกรรมการ เปิดโอกาสนักเรียน ผู้ปกครอง ได้มีส่วนเสนอแนวทางการพัฒนาต่อไป

วิมังสา (ไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) : สถานศึกษาประชุมเชิงปฏิบัติการหาจุดเด่นจุดด้อยของโครงการด้วยความรอบคอบ ศึกษาข้อมูลใหม่ๆ เพื่อนำพัฒนาโครงการต่อไป

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ที่กล่าวข้างต้นสอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร ของ**พระมหาอิชฎา มาศ ปภส.สรวณ.โณ** PDCA คือ หลักการใช้วงจรคุณภาพมาบูรณาการกับอิทธิบาท 4 ดังนี้ P (PLANING) ใช้หลักฉันทะ D (DOING) ใช้หลักวิริยะ C (CHECKING) และ ใช้หลักจิตตะ A (ACTION) ใช้หลักวิมังสา เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานคุณภาพการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงานที่พบว่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ติดตาม ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้การทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อค้นพบใหม่ที่ยังไม่ได้ศึกษาในงานวิจัยนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาศึกษาวิเคราะห์หน่วยกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีการใช้น้อย/มีความพึงพอใจน้อย/มีความเหมาะสมน้อยมาวิเคราะห์และให้ความรู้ครูผู้บริหารเพื่อนำมาใช้ในสถานศึกษาต่อไป
2. ควรมีศึกษาหลักธรรมอื่นๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้กับวัตรกรรมการบริหารงานวิชาการเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัญแก้วพารณณ์ กลิ่นนิ่มนวล. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
- ชนกนารถ ชื่นเชย. “รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน”, **วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- ปาหนัน กนกวงศ์นวัฒน์. “การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ในโรงพยาบาลโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”. **ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562, ราชกิจจานุเบกษา 119, 123.
- พระครูปลัดศักดิ์ มหาวีโร. “การใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางเตย เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560.
- พระปลัดธนา ชินทตโต. “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560.
- พระพีรวัต จรณธมโม. “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอดงบัง จังหวัดพิษณุโลก”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560.
- พระมหาธิษฎา มาศ ปภสสรณโณ. “การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560.